

Kiedy do logopedy?

Dziecko poprzez rozumienie mowy poznaje świat. Natomiast swoje spostrzeżenia, pragnienia i uczucia wyraża dzięki mowie. Rodzic zatem, powinien posiadać wiedzę, pozwalającą na umiejętne kierowanie rozwojem mowy swojego dziecka.

Jeżeli zauważycie Państwo, że któryś z etapów mowy dziecka przebiegał nieharmonijnie i jesteście Państwo zaniepokojeni rozwojem mowy dziecka, zachęcam do skontaktowania się z logopedą.

Etapy rozwoju mowy

OKRES MELODII - OD URODZENIA DO 1 ROKU ŻYCIA

Początkowo dziecko komunikuje się z otoczeniem za pomocą krzyku, po którym można rozpoznać jego potrzeby.

Okolo 7-8 miesiąca życia dziecko zaczyna **reagować na mowę**, np. na podniesiony ton reaguje płaczem, a na mowę cichą, pieszczotliwą reaguje uśmiechem.

Okolo 10 miesiąca życia pojawiają się eholalie, czyli **powtarzanie własnych i zasłyszanych słów**.

Okolo 12 miesiąca życia dziecko zaczyna rozumieć, co do niego mówimy, reaguje na swoje imię, jest w stanie zrozumieć więcej niż samo potrafi powiedzieć. **Pojawiają się pierwsze wyrazy wypowiedane ze zrozumieniem**.

Jeżeli dziecko nie głuży (wydawanie dźwięków między 1 a 3 mc życia) lub nie gaworzy (wydawanie dźwięków typu ma, ba, da, ta ok. 6mc życia) należy zgłosić się do specjalisty.

OKRES WYRAZU - OD 1 DO 2 ROKU ŻYCIA

Maluch rozumie o wiele więcej słów, wyrażeń i zdań, niż jest w stanie sam wypowiedzieć. W słowniku dziecka pojawiają się samogłoski, takie jak: **a, u, i, e** oraz spółgłoski: **p, b, m, t, d, n, ś, ć**, czasem **ż, dź**. Pojawiają się też **onomatopeje**, np. **mu, chał-chał, miał, itp.** Pojawiają się **wyrazy takie jak: mama, tata, papa, papu**. Między 14-15 miesiącem życia dziecka, następuje rozkwit wymawianych przez dziecko pojedynczych wyrazów.

OKRES ZDANIA - OD 2 DO 3 ROKU ŻYCIA.

Między 2 a 3 rokiem życia następuje rozkwit mowy dziecka. Dziecko zaczyna **budować zdania**, początkowo są to zdania proste, które są złożone z dwóch, trzech wyrazów, następnie przechodzi w wypowiedzi dłuższe, cztero - pięć wyrazowe. Pierwsze zdania są twierdzące, a następnie pojawiają się zdania pytające i rozkazujące. Dziecko nie potrafi jeszcze wypowiadać poprawnie wszystkich głosek - głoski trudne, są zastępowane głóską łatwiejszą.

W tym okresie dziecko wypowiada prawidłowo spółgłoski: **p, b, m, f, w, k, g, h, t, d, n, l**, oraz samogłoski ustne: **a, o, u, e, y, i, a**, czasem nosowe: **ą, ę**. Pod koniec tego okresu pojawia się: **s, z, c, dz**, które wcześniej było zastępowane przez dziecko: **ś, ź, ć, dź**.

Ważne, aby pod koniec tego etapu mowa dziecka była już zrozumiała nie tylko dla najbliższych, ale także dla otoczenia.

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECKA - OD 3 DO 7 ROKU ŻYCIA.

Mowa w dalszym ciągu się rozwija, następuje rozwój artykulacyjny, wzbogaca się zasób słownictwa, rozwija się umiejętność budowania zdań złożonych. U czterolatków w dalszym ciągu występują zniekształcenia, ale w nieco mniejszym stopniu. Pojawiają się neologizmy.

Dziecko 3 letnie, potrafi porozumieć się z otoczeniem, jego mowa jest już w pewnym stopniu ukształtowana, jednak jej rozwój odbywa się w dalszym ciągu i często pojawiają się błędy. Dziecko trzyletnie powinno już wymawiać wszystkie samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski: **p, b, m, f, w, ś, ź, ć, dź, ń, k, g, h, t, t, d, n, l, ł, j**. Pojawiają się również głoski takie jak: **s, z, c, dz**. Dziecko już umie wypowiadać większość z tych głosek poprawnie w izolacji, a w mowie potocznej zastępuje je zaś głoskami łatwiejszymi. Normą jest, że dziecko **zmiękcza głoski**: s, z, c, dz, sz, ź, cz, dź na głoski: ś, ź, ć, dź.

Najczęstsze błędy językowe pojawiające się u trzylatków, które mogą utrzymywać się do 5 roku życia, to:

- opuszczanie sylaby początkowej lub końcowej (zupa pomidorowa = zupa midolowa, lokomotywa - komotywa);
- przestawianie głosek w wyrazie (ławka = wałka);
- tworzenie nowych wyrazów (zadzwońić + telefonować = zatelefonić, żelazko = prasowaczka, oparcie krzesła = opieranka).
- głoska r może być wymawiana jako j lub l, ewentualnie jako ł,
- zamiast f występuje często ch i odwrotnie.

Dziecko 4 letnie, potrafi już mówić o przeszłości i przyszłości. Zadaje mnóstwo pytań.

- utrwalają się głoski **s, z, c, dz**, dziecko nie powinno ich zamieniać na ich zmiękczone odpowiedniki ś, ź, ć, dź;
- głoski **sz, ź, cz, dź** dziecko może wymieniać na s, z, c, dz - jest to tzw. seplenienie fizjologiczne;
- **pojawia się głoska r**, choć jej brak nie powinien jeszcze niepokoić;
- może pojawić się tzw. hiperpoprawność związana z opanowaniem nowych, trudnych głosek np. zastępowanie głosek s, z, c, dz, przez sz, ź, cz, dź - np.: sztół, czukierek;

Dziecko 5 letnie, mowa dziecka w tym wieku powinna być zrozumiała a wypowiedzi dziecka wielozdaniowe

- dziecko potrafi już bezbłędnie powtórzyć **sz, ż, cz, dż**, choć w mowie potocznej mogą wciąż być zastępowane przez s, z, c, dz;
- **głoska r** powinna być już wymawiana, chociaż często pojawia się dopiero w tym okresie;
- wypowiedzi uwzględniają kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo - skutkowe, są zwykle poprawne gramatycznie;
- dziecko potrafi wyjaśnić znaczenie słów, opisać cechy przedmiotów i możliwość ich zastosowania;
- dziecko chętnie poprawia innych i samego siebie, szukając prawidłowego brzmienia wyrazu;

Dziecko 6/7 letnie powinno już prawidłowo wymawiać wszystkie głoski, oraz powinno mieć opanowane mówienie.

- **powinno poprawnie wymawiać wszystkie dźwięki nawet te najtrudniejsze do opanowania czyli głoski sz, ż, cz, dż oraz r;**
- umieć porównywać (odnajdywać różnice i podobieństwa) oraz klasyfikować przedmioty pod względem wielkości, kształtu, koloru, ciężaru, funkcji użytkowej
- dokonywać analizy i syntezy słuchowej wyrazów o prostej budowie fonetycznej (tzw. głoskowania)
- wyodrębniać głoski na początku, na końcu i w środku wyrazu
- samodzielnie wymyślać wyrazy rozpoczynające się na daną głoskę
- wyklaskiwać ilość sylab w wyrazie
- określać położenie przedmiotu względem otoczenia (nad, pod, obok, między, wewnątrz itp.)
- określać kierunek (do tyłu, na wprost, w bok itp.)

Jeżeli na tym etapie rozwoju mowy dziecko ma problemy w zakresie komunikowania się z otoczeniem należy KONIECZNIE szukać pomocy u specjalisty.

NORMY ROZWOJOWE

Normą rozwojową jest, jeśli dziecko w wieku:

0 -1 roku - komunikuje się z dorosłymi za pomocą krzyku, głuży, gaworzy, wymawia pierwsze wyrazy: mama, tata, baba, lala;

1 - 2 lata - Używa prawie wszystkich samogłosek, z wyjątkiem nosowych (ą, ę) oraz wymawia niektóre spółgłoski

(p, b, m, t, d, n, k, ś, ź, ć dź, ch).

Pozostałe zastępuje innymi. Wypowiada się jednowyrazowo: np.: kaczka - kaka, pomidor - midol;

3 lata - porozumiewa się prostymi zdaniami, wymawia wszystkie samogłoski i spółgłoski (p, pi, b, bi, m, mi, n, ni, f, fi, w, wi, t, d, n, l, li, ś, ź, dź, j, k, ki, g, gi, ch);

4 lata - wymawia głoski s, z, c, dz;

5 - 6 lat - wymawia głoski sz, ż, cz, dź, r;

7 lat - ma utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek oraz opanowaną technikę mówienia.

Rodzicu pamiętaj! Każde dziecko rozwija się we własnym, swoistym tempie i niewielkie opóźnienia rozwoju mowy nie muszą być powodem do niepokoju. Niemniej jednak, **opóźnienia w pojawianiu się poszczególnych stadiów rozwoju mowy nie powinny przekraczać 6 miesięcy.**

Jeżeli po przeczytaniu powyższych informacji czują się Państwo zaniepokojeni, należy koniecznie skonsultować się z logopedą.